

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

La crisi actual de la cultura religiosa

Llum Delàs

FEBRER 1995

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

1. Posicionament previ

El tracte habitual i continuat amb universitaris, durant uns anys de tants canvis culturals i sociològics, m'ha permès detectar el que jo en diria constants de la seva vida. Constants que posen en crisi l'anomenada crisi.

Però potser cal que primer expliciti quin ha estat el previ que hi ha hagut darrera l'oferta educativa de la **Delegació de Pastoral Universitària**. Perquè dir-lo, explicitar-lo, forma part del mateix projecte posat en pràctica: mai no hem enganyat ningú a l'hora de fonamentar l'oferta. Els joves han sabut sempre des d'on treballàvem. No hem amagat mai la fe que professem.

Els hem parlat del nostre posicionament inicial. Un a partir des del qual pensàvem realitzar el treball educador amb ells. I ha estat aquest posicionament previ el que ens ha permès llegir les constants com a tals constants, i no com a casualitats, encerts o llacunes. Fenomens tots ells desestimables.

Lògicament, el posicionament no ha estat altre que el de *la mirada creient*. La tasca educadora l'hem abordada sempre des d'una mirada de fe. De fe en la vida del jove. En el que demana. En el que és. En tot allò de què és portador.

Només des d'aquesta fe primera, ara puc parlar de la nostra oferta com d'una resposta a certs *senyals i indicadors*. Si no hi hagués hagut aquest des d'on, el territori jove ens hauria semblat àrid, desèrtic, hostil, ple d'evasions. A res no li hauríem dit senyal o indicador. I ara m'estaria afegint al nombrós grup de profetes de calamitats que especulen sobre la mala salut dels joves. És condició de possibilitat per a la tasca de l'educador que s'atreveixi a creure, a esperar, a donar oportunitats, a no cremar-se, a no impacientar-se. L'educació és un exercici de fe.

2. Indicadors

I quins han estat els indicadors que han estimulat la nostra resposta? El clam no verbal i les necessitats no reconegudes del jove.

Hem volgut fugir del costum nefast, freqüent entre educadors, de donar als joves només allò que demanen. Tots sabem que els joves només demanen allò que el moment cultural els empeny a demanar. No allò que *realment* necessiten.

Prendre-se'ls seriosament suposa dotar-los d'ofertes que cobreixin les seves necessitats reals. Les precarietats profundes que, poc a poc, van detectant. Ofertes que suposin una oportunitat per a ells, que alimentin les seves "fam i set".

Durant aquests anys hem assistit a anàlisis molt tremendistes i condemnatòries dels joves, que no ens han servit realment per a donar-los alternatives. Hem hagut d'acceptar l'horfenesa de suport teòric per al nostre treball: descripcions elaborades i explicatives però mancades d'element propositiu són alguns dels materials que hem tingut a l'abast. Hem treballat doncs, sense gaire confirmacions de resultats.

3. Què hem fet?

Hem llegit les necessitats humanes i espirituals dels joves i els buits de cultura religiosa. I hem assajat respostes tímides que no els *empatxessin*. En dir tímides, vull dir que no abordessin directament el terreny confessional.

Durant mot temps l'oferta ha girat a l'entorn de qüestions ètiques i/o deontològiques de les carreres, debats sobre religions comparades, taules rodones sobre testimoniatsges de vida i de treball compromès, conferències sobre crítica de la religió, iniciació a voluntariats, descoberta del tercer món, iniciació a l'ecologisme, etc. És a dir, una aproximació humana a la cultura universitària.

Aquesta postura educativa ha tingut acceptació. Ens ha fet creïbles. Ens ha permès vèncer alguns dels prejudicis que es generen en ambients no cristians.

L'anunci fet des de la coherència de vida, des del diàleg respectuós, sense voluntat de domini, s'ha guanyat la confiança de molts joves que no haurien acceptat cap tipus d'adoctrinament.

I curiosament, de l'acceptació inicial hem avançat cap a una nova demanda més exigent: als joves se'ls ha desvetllat una gana nova i ara reclamen una oferta més explícitament confessional; i als educadors aquesta nova realitat ens ha agafat gairebé per sorpresa. Dic *gairebé*, perquè de fet com que l'aposta ha estat seriosa, els resultats no haurien de sorprendre'ns. I per tant, ens ho podíem mig imaginar. El cert és que ara estem ficats de ple en aquest segon moment.

4. Ofertes

Per a aquest temps distint, l'oferta també és diferent:

* obertura a àmbits de transcendència: en la natura, en el silenci, en la festa, en la simbologia, etc.

* aprenentatge d'una nova relació amb Déu com a persona, no com a idea.

* descoberta de la litúrgia cristiana occidental (ja no hi ha tant interès per orientalismes).

* iniciació als sagraments.

* estudis de teologia.

* aprofundiment en el sentit del Diumenge i del que significa enmig del ritme setmanal.

* descobriment de la Pasqua i el seu valor en la vida del cristià.

* oferta de comunitat cristiana en tant que àmbit on els pares i mares en la fe els precedeixen, els donen testimoni de vida i els estimen.

* iniciació a l'Església.

Tot plegat configura una nova situació en què allò que abans era propi d'una minoria de cristians, ara passa a ser amb freqüència patrimoni comú de molts joves que s'hi formen.

Ens trobem per tant davant d'un jove que ja vol ser transmissor. Que no en té prou amb ser oient. Que voldria ser apòstol. Un jove que s'ha enamorat d'un tresor i ha comprat el camp que el contenia. Disposat a ser pobre d'altres coses, a renunciar-hi, per tal d'anunciar la notícia del tresor.

5. Context

Tanmateix, ara per ara a la nostra diòcesis encara no s'obren gaire establiments que puguin vendre camps plens de tresors. I les botigues que ja hi ha obertes no estan gaire adaptades al tarannà del comprador...

Potser alguns no en veuen la necessitat. I no hi destinen mans ni mitjans pel mateix motiu. Potser pensen que el treball tradicional en parròquies arriba a totes les possibles demandes. Però això no és veritat. I la realitat és que el jove universitari de què parlava abans, es veu sovint forçat a actuar individualment i no en col·lectiu. Aquest jove que s'estrena en el desig de transmissió, no troba encara el suport de grups cohesionats, atesos per consiliaris adults, en l'entorn universitari.

En canvi, els responsables de la universitat ofereixen, cada vegada més, estructures respectuoses amb el treball de la **Delegació**. Ens deixen espais per a ser creatius a l'hora de difondre l'oferta i el missatge cristians. Estructures prou flexibles per donar cabuda a la riquesa d'una incipient comunitat cristiana que es desvetlla i fa demandes concretes: eucaristia i/o pregària a l'interior de la universitat, xerrades d'aprofundiment en temes de formació humana i teològica, etc.

Aquesta acollida que la universitat dispensa a la tasca pastoral està possibilitant abordar qüestions curriculars com ara els crèdits de lliure elecció en els diversos cicles de les carreres. I també desenvolupar-hi un treball continuat a través del **SAFOR** (Servei d'assistència i formació religiosa).

6. Què pensem fer?

En definitiva i per acabar, penso que si la cultura religiosa actual és integradora, té i tindrà sempre les portes obertes per alimentar la vida dels que hi viuen immersos.

Nosaltres tenim projectes de futur, per als joves nous a qui poguem arribar a mida que tinguem més reforços. Projectes que tant fan referència a aspectes tradicionals de formació i de celebració de la fe, com d'altres que toquen àmbits i valors emergents com el lleure, la dimensió gratuïta de la vida, la vocació, la tolerància i la solidaritat, etc.

QÜESTIONS DEBATUDES AVUI ENTRE UNIVERSITARIS

Aquests són alguns punts que darrerament escolto en converses entre joves i que em semblen suggeridors per a la jornada d'avui. Posen de manifest que la *crisi* de què avui parlem és, com a mínim, enriquidora.

1. La cultura del relleu: assumir noves responsabilitats des de supòsits que no siguin els del poder.

2. Saber llegir el fracàs, la pèrdua, la renúncia, el dol, des de les benaurances.

3. El repte de compaginar llibertat i obediència pel que fa a Déu.

4. Una visió nova del plaer: lligat a la vida que cal cuidar i estimar.

5. Una visió nova dels drets: les reivindicacions infinites escanyen la convivència i ataquen la pròpia persona. Cal poder parlar dels límits.

6. Certa aproximació al valors del deure.

7. Una nova acceptació de l'autoritat lligada al mestratge de vida, i no al de les idees.

8. La ciutat com a capital cultural i econòmica a l'entrada del segle XXI.

9. La interculturalitat.

10. El racisme que arriba.

11. Descoberta del parany de l'activisme i aposta per una vida més serena.

12. Percepció de l'Església com a poc agosarada en l'anunci de la bona notícia, més enllà de tarannàs reivindicatius o condemnatoris.

13. Sensibilització davant la desgràcia -no tant la injustícia-.

14. Comoditat en els canvis.

15. Atracció pel que és petit i insignificant.
16. Valoració del temps lliure.
17. Temptejos en temes com la fidelitat, el perdó, l'acceptació del diferent, etc.
18. Capacitat de viure enmig dels interrogants.
19. Gust per observar i escoltar.